

Міцкевіч К.М.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У 20-я гады ХХ стагоддзя пачала распрацоўвацца беларуская навукова-тэхнічная тэрміналогія: выдаваліся тэрміналагічныя слоўнікі, на беларускай мове друкаваліся навуковыя артыкулы, падручнікі. З 30-х гадоў пачалася русіфікацыя, тэрміналагічныя слоўнікі перасталі выдавацца, навуковыя выданні сталі выходзіць пераважна на рускай мове, выкладанне тэхнічных дысцыплін у вышэйшых навучальных установах сталі праводзіцца таксама на рускай мове. Сфера выкарыстання беларускай мовы значна звужалася.

Але сярод беларускай навукова-тэхнічнай інтэлігенцыі было нямала энтузіястаў, якія імкнуліся вярнуць беларускую мову ў сферу навукі і вышэйшай адукацыі. Яны чыталі лекцыі па-беларуску, праводзілі метадычную работу на беларускай мове. Тэрміналагічныя слоўнікі 20-х гадоў не перавыдаваліся і ўжо распрацаваная тэрміналогія не была вядомая спецыялістам, а па шэрагу новых дысцыплін, якія ўзніклі ў сувязі з імклівым ростам навукі і тэхнікі ў пасляваенны час – тэрміналогія і зусім не была распрацаваная. Таму рупліўцам беларускай мовы самім прыйшлося ўзяцца за распрацоўку беларускай тэхнічнай тэрміналогіі. На вялікі жаль, многія з падобных намаганняў лічыліся “прыватнай справай некаторых энтузіястаў” і таму многія з такіх распрацовак так і засталіся толькі ў рукапісах, ніколі не публікаваліся і аказаліся па-за ўвагай лінгвістаў – даследчыкаў тэрміналогіі.

Адным з такіх энтузіястаў быў дацэнт Беларускага політэхнічнага інстытута (цяпер Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт) Рэм Іванавіч Тамілін. З 1962 г. ён працаваў дацэнтам кафедры “Прыборы дакладнай механікі”, з 1984 г. – дацэнтам кафедры “Стандартызацыя, метралогія і інфармацыйныя сістэмы”. У 1977-1981 гг. быў дэканам опытка-механічнага факультэта (цяпер гэта прыборабудаўнічы факультэт). Да самых апошніх дзён свайго жыцця Рэм Іванавіч рупліва працаваў над распрацоўкай і сістэматызацыяй беларускай навуковай тэрміналогіі. Засталіся некалькі папак са стосам папер, у якіх знаходзіцца тэрміналогія па метралогіі, стандартызацыі кваліметрыі, металазнаўству, тэрмадынаміцы, тэрмапрацоўцы і па іншых галінах. Тэрміны падаюцца на рускай, беларускай, нямецкай і англійскай мовах. Безумоўна, такая грунтоўная праца не павінна застацца без увагі сучасных даследчыкаў тэрміналогіі.